

Szovjetunió: a modern könyvtárvezetés szervezési problémái

Az állandóan változó külső körülmények egyre új követelményeket állítanak a könyvtár elé. Ez maga után vonja azt, hogy a könyvtári vezetésnek is kellő tudományos megalapozottsággal kell viszonyulnia az új feltételekhez.

Maga a vezetési funkció az alábbi elemekből tevődik össze:

- a célkitűzések és feladatok meghatározása;
- a szervezeti felépítés kialakítása;
- munkaszervezés;
- az eredmények értékelése, rögzítés és ellenőrzés.

Az *Össz-Szövetségi Idegennyelvű Könyvtár (Vsesoúznâ gosudarstvennâ biblioteka inostrannoj literatury, VGBIL)* vonatkozásában ezek a vezetési funkciók a következőképpen valósulnak meg.

A *célok pontos kitűzését* mindig alapos mennyiségi és minőségi állományelemzés előzi meg, mely a VGBIL-en kívül kiterjed annak felmérésére is, hogy milyen a főváros ellátottsága idegennyelvű irodalommal. E felmérések alapján készül el a VGBIL gyűjtőkörének további fejlesztési változata, amely pontosan meghatározza a könyvtár állománygyarapításának irányvonalát az idegennyelvű és szovjet könyvek vonatkozásában.

A *szervezeti felépítés* is a célkitűzéseknek megfelelően módosul, ha kell, új egységek jönnek létre, a régiékek közül egyesek feladata módosul, másoké változatlan marad. A könyvtár fő feladatköre e változások közepette azért lényegében változatlan marad. Működését jelenleg egy általános terv és egy operatív terv határozza meg. Az egyes részlegek munkáját az igazgatóhelyettesek koordinálják. Minden szinten kidolgozták a munkaköri leírásokat.

A *tudományos munkaszervezés* alapja az, hogy mindenütt bizonyos normák álljanak a rendelkezésre. Mint ismeretes, országos szinten nincs ilyenfajta szabvány. A VGBIL ezért átmeneti érvényű, munkateljesítményre vonatkozó szabványt léptetett életbe, és a munka értékelése közben ennek irányzámaiból indul ki. A könyvtár munkájának eredményessége sokban az ügyes pénzügyi és gazdasági tervezésnek köszönhető.

A könyvtárvezetés számára az „első parancs” az, hogy meghatározza a könyvtári tevékenység optimális irányzatait. A gépesítésnek együtt kell járnia a szervezeti felépítés javításával. A VGBIL működésének új irányvonala határozta meg az intézmény új szervezeti felépítésének kialakulását is. Eközben számos, elméletileg és gyakorlatilag már kipróbált elvet vettek igénybe. Igen lényeges, hogy minden szervezeti egység vonatkozásában a jogok és a kötelességek „egységes szövegezést” kapjanak.

A vezetésben igen nagy szerepet játszanak az ún. nem-formális tényezők, azaz az intézmény tevékenységé-

nek szociológiai és pszichológiai szempontjai. Kiemelkedően fontos az emberekkel való bánni tudás. A képzés és továbbképzés is mindkét fél kölcsönös megalapozása mellett kell hogy végbemenjen. A munkatársak viselkedésének motivációja „kincs” a vezetés kezében. A VGBIL ezért komplex tervet dolgozott ki a társadalmi fejlődés regisztrálása és elősegítése vonatkozásában is.

Az *ellenőrzés és a teljesítmények rögzítése* terén minden egység a lehető legnagyobb önállósággal rendelkezik.

A gépesítés és az automatizálás közben más eszközök és módszerek alkalmazását sem szabad kizárni. Nem szabad továbbá elkerülni az olyan megoldások tanulmányozását sem, amelyeket más intézményekben már kipróbáltak.

A VGBIL kétszeresére növelte teljesítményét az új munkamódszerek bevezetésével. Természetesen, a továbbiakban is állandóan törekedni kell a vezetés színvonalának javítására, ami összhangban áll a társadalom szabta igényekkel.

/GVISHIANI, L.: Organizational problems of modern library management = Libri, 31. köt. 2. sz. 1981. p. 108–120./

(Pröhle Éva)

A csehszlovák tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszer eredményei és perspektívái

A csehszlovák kormány az 1977-es határozatában az alábbiakban szabta meg a rendszer célját: olyan információk céltudatos és rendszeres gyűjtése, feldolgozása és terjesztése, amelyek áttekintést adnak a tudomány és a technika világszintű állásáról és a tudományos–műszaki fejlesztés elért színvonaláról; ezen információk feldolgozása és terjesztése az irányító és döntést hozó szervek, illetve a tudományos, kutató, fejlesztő, tervező és termelő szervezetek részére.

A tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszer felépítése szerves egészet alkot. Három fő összetevője van: az ágazati, a szakmai és a speciális információs rendszerek. Ezekben összesen 12 millió információs tétel található (géppel olvasható formában). Évi növekedésük 1 milliós nagyságrendű. E hatalmas információmennyiségnek 90%-át az UVTEI-ben (Ústředí vědeckých technických a ekonomických informací – Tudományos Műszaki és Gazdasági Tájékoztatási Központ) dolgozzák fel, korszerű számítástechnikai berendezések és a saját fejlesztésű egységesített szoftver (Unifikovaný Softwarový Systém, USS) segítségével.